

En wat dan met de ouders?

*Dr. Ine Jaspers, kinder- en jeugdpsychiater, docent systeemtherapie
22 december 2021*

Zowel jonge kinderen als prille ouders zijn kwetsbaar :

- Jonge kinderen omdat hun lichamelijke en sociaal-emotionele ontwikkeling op volle kracht vooruit gaat, waardoor sociale en relationele patronen die hier ingeslepen geraken, hun verdere levensloop zullen kleuren.
- Jonge ouders omdat de manier waarop en de omstandigheden waarin ze ouderschap vorm dienen te geven, het verschil kan maken tussen een fijn en uitdagend avontuur, dat competent kan doen voelen versus een kwetsbare en angstwekkende ervaring.

'Parenthood as a psychological process ends only with the death of the parent.'

Thérèse Benedek (1970)

1

Ouder – kind interactie: een verhaal van co-constructie

2

Ouder worden: wat brengt dat aan ervaringen?

3

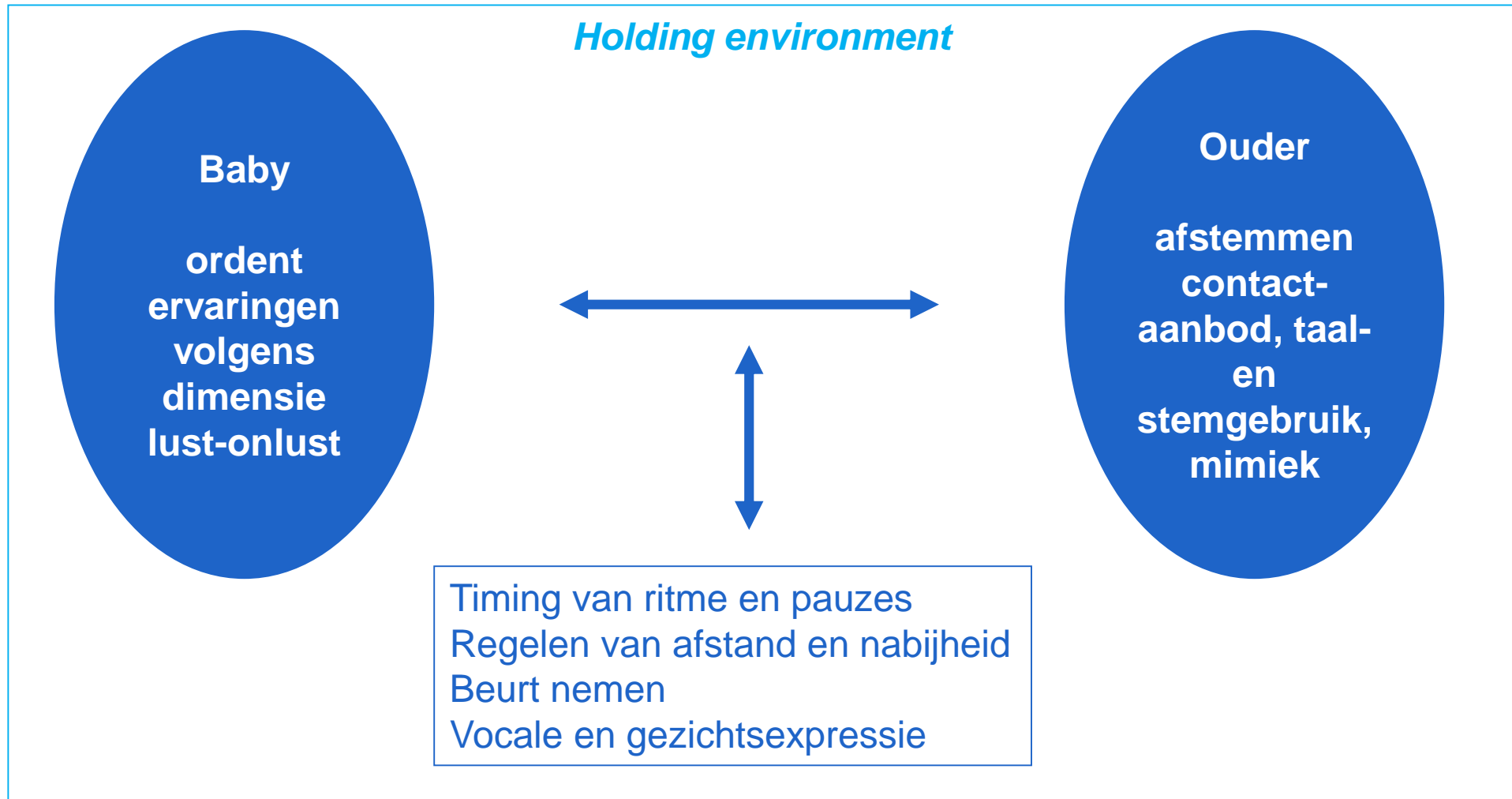
Ouder worden: welke ondersteuning is nodig?

4

Ouders en hulpverlening aan jonge kinderen

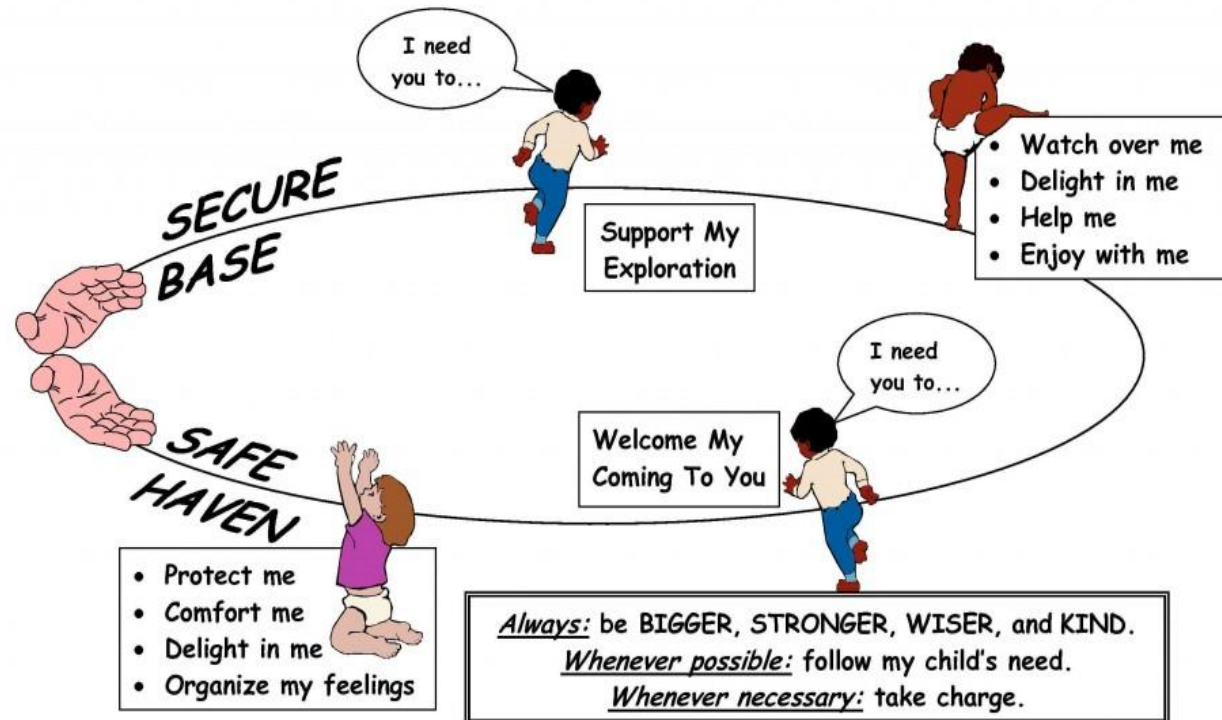
1

Ouder – kind interactie: een verhaal van co-constructie

CIRCLE OF SECURITY

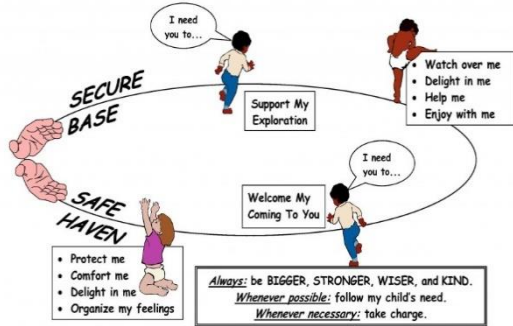
PARENT ATTENDING TO THE CHILD'S NEEDS

© 1998 Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell
circleofsecurity.org

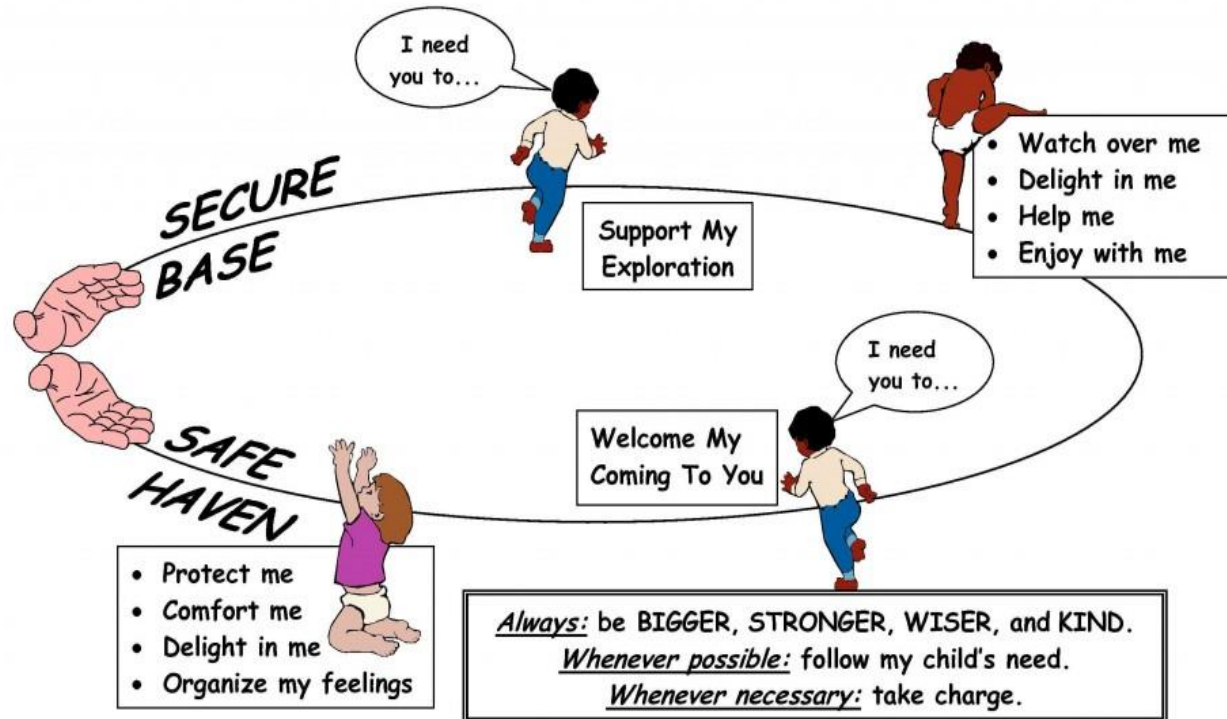
CIRCLE OF SECURITY

PARENT ATTENDING TO THE CHILD'S NEEDS

CIRCLE OF SECURITY

PARENT ATTENDING TO THE CHILD'S NEEDS

© 1998 Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell
circleofsecurity.org

2

Ouder worden: wat brengt dat aan ervaringen?

Primary maternal preoccupation (Winnicott, 1956)

Motherhood Constellation (Daniel Stern 1998)

1. Zal ik in staat zijn om mijn baby in leven te houden?
2. Zal ik in staat zijn om een relatie met mijn baby op te bouwen?
3. Zal ik in staat zijn om een steunend netwerk te organiseren?
4. Zal ik 'moeder zijn' een plek kunnen geven in mijn leven en wie ik ben?

Ghosts in the nursery (Selma Fraiberg 1974)

De perceptie van de persoonlijkheid en het gedrag van de baby worden verstoord door vroegere ervaringen van de ouder.

- Herhaling van het verleden in het heden
- Kan plots, onbewust optreden – wordt niet altijd herkend
- Herbeleving verhindert ouder om de baby in het reële moment, in zijn ontwikkelingstaak te zien

Ghosts in the nursery (Selma Fraiberg 1974)

Wanneer de ouder zich er bewust van kan worden dat vroegere ervaringen de interactie met de baby kleuren = kans op hertaxatie van ervaringen/relaties.

- Ontbreken van erkenning + onrecht in het verleden
- Mogen uiten van gedachten/gevoelens uit het verleden
- Ontwikkelen 'ander ouderschap'

Good enough parenthood (Winnicott, 1952)

- *Zoeken naar oplossingen bij conflicten*
- *Het kunnen opvangen en compenseren van fouten*
- *Afstemming tussen respect voor behoeften van het kind en respect voor behoeften van zichzelf*

Wat met de vaders?

Biologisch vaderschap = start van bij de conceptie

Sociaal vaderschap: 2 dimensies

1. Intrapersoonlijke dimensie = ontwikkeling van vadergevoel
2. Interpersoonlijke dimensie = relationele en sociale context waarin vaderschap zich ontwikkelt

‘Ouderlijke competentie omvat de capaciteit om de gewone eisen van het dagelijks leven het hoofd te bieden en een vermogen te behouden om zich een voorstelling te vormen van wat vereist is voor iemands eigen voeding en vreugde.’

Barbara Krasner, 1995

Wat maakt dat ouders de situatie 'Het krijgen van een (eerste) kind' goed doorkomen?

- ➔ Gedrag van de baby
- ➔ Vroegere ervaringen met infants
- ➔ Sociale steun : Veilige oefenruimte om ouderlijke identiteit te kunnen ontwikkelen
- ➔ Veerkracht van de ouder

Bufferprocessen (Alice van der Pas 2005,2009; Margreth Hoek 2015)

= scheppen de voorwaarden die nodig zijn voor het goed groot brengen van een kind.

= bufferen de nadelige effecten van een veelvoud van 'gewone' risicofactoren

4 elementen

1. De gemeenschap investeert in ouderschap met faciliteiten en diensten.
2. Een sociaal netwerk verleent hand- en spandiensten, en er is een voor alle betrokkenen bevredigende taakverdeling bij en rond het dagelijkse grootbrengen.

Bufferprocessen : vier elementen

3. De ouder kan een metapositie innemen: zij/hij is intellectueel, psychisch en emotioneel in staat tot reflectie op de gang van zaken.
4. De ouder heeft voldoende 'goede ouder'-ervaringen om zich te blijven inzetten.

Bufferprocessen : 4 elementen

- wanneer één stagneert, schakelen de anderen idealiter naar een hogere versnelling
- wanneer meerdere stagneren, stijgt het risico op (ernstige) stagnatie van het opvoeden en ontstaan van problemen in het ouderschap

4

Ouders en hulpverlening aan jonge kinderen

In een setting die veilig wil zijn voor jonge kinderen en ouders, ook falende ouders, moet de bril van kindfocus én ouderfocus als een vanzelfsprekendheid worden ingebouwd.

Opdracht hulpverlener : begrijpen hoe de huidige en vroegere ervaringen van de ouder in het heden percepties van, gevoelens over en gedrag naar de baby toe vorm geven.

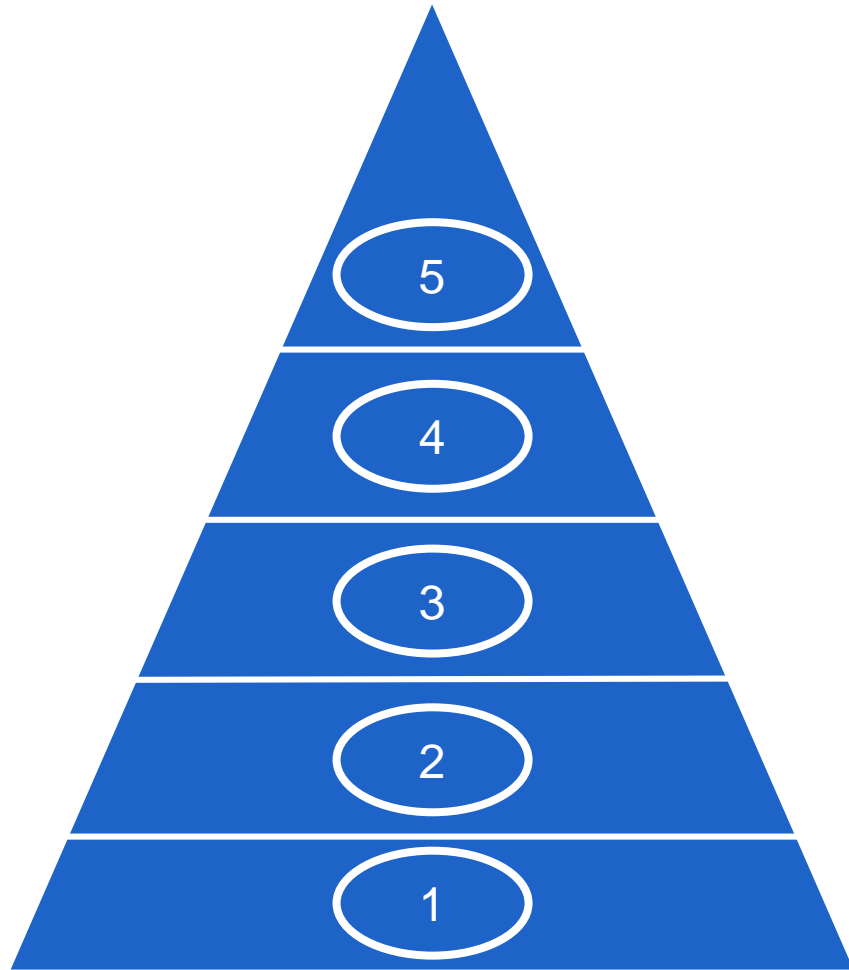
Ouders die de klus niet kunnen klaren

= gevoelig

= verwachten daarop te worden aangekeken

= herbeleving van vroegere ervaringen waarin ze werden afgewezen

Hulpverlener moet zich ten alle tijden bewust zijn van de ouderlijke werkvloer.

5 Self-Actualization

4 Esteem Needs

3 Belonging Needs

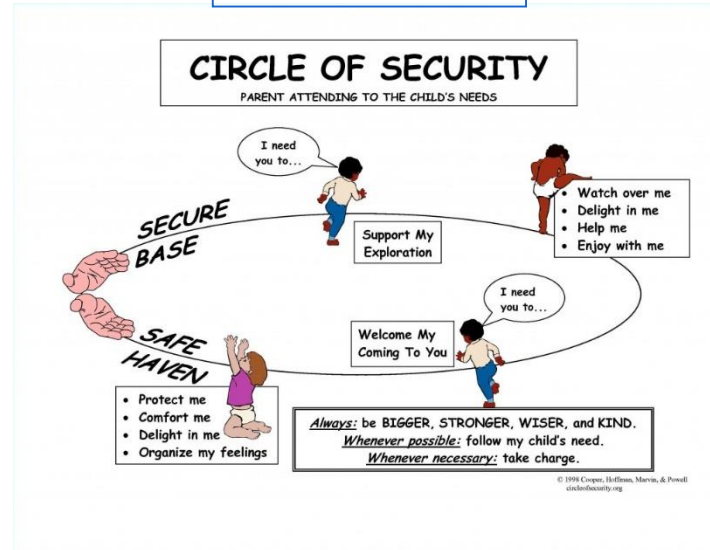
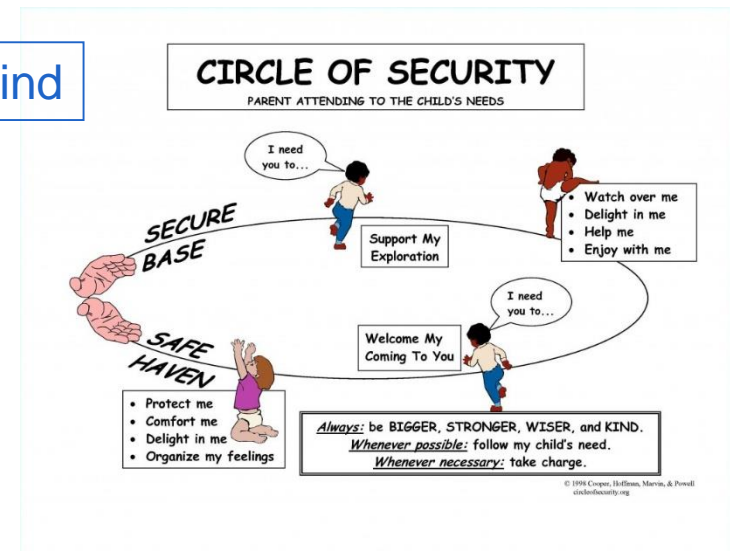
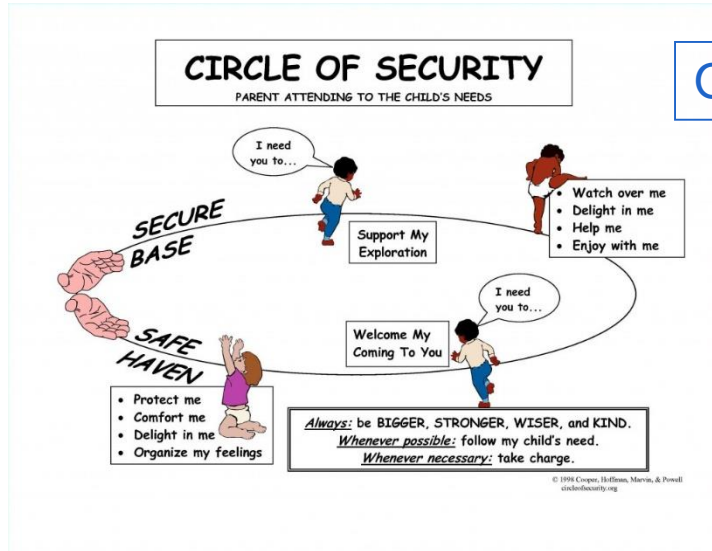
2 Safety Needs

1 Physical Needs

Primary maternal preoccupation (Winnicott, 1956)

- Holding
- Autonomie
- Relatie

Interactie ouder-kind-hulpverlener

De joker? TEAMWORK!

‘Ouderschap is een betekenisvolle opdracht die vraagt om momenten van rust en oriëntatie. Het vraagt om gelijk-opgaande groei voor ouder en kind. En bovenal omvat het ouder zijn het vermogen om een kind te ontmoeten met het vrees-en-beven van iemand die geen pasklare antwoorden heeft op het leven.’

Friedman, 1960

Dr. Ine Jaspers, kinder- en jeugdpsychiater, docent
systeemtherapie

Afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie, UZ Gent

Universitair Ziekenhuis Gent
C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent
T +32 (0)9 332 21 11
E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

